

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

Årsrapport 2012

– plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Notat 18.01.2013

Sveinung Dimmen

Samordnar

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Rapport 2012 - plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Innhald

- **Generelt om plansaker etter plan- og bygningslova**
- **Om planoppgåver i Embetsoppdraget 2012**
- **Planstatistikk 2012**
- **Typar plansaker; kommunevis**
- **Samarbeid om plansaker; planforum som arena**
- **Kommunal og regional planstrategi**
- **Motsegner**
- **Mekling**
- **Dispensasjonar og klager**
- **Oppsummering**

Vedlegg:

1. Om strandsonerforvaltning som konflikttema
2. Om kjøpesenteretablering som konflikttema
3. Om plansaker hos Fylkesmannen

Rapport - plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal 2012

Generelt om plansaker etter plan- og bygningslova

Fylkesmannen har fleire roller og oppgåver innan planlegging etter plan- og bygningslova (pbl). Ei viktig oppgåve i planprosessar er å formidle nasjonal politikk innanfor viktige fagområde, der arealpolitikk og miljøvern, landbruk, helse, oppvekst og samfunnstryggleik står sentralt. Fylkesmannen skal sjå til at nasjonale og regionale omsyn blir ivaretatt i planarbeidet, og elles også sikre at kommunale vedtak i plan- og byggesaker er i samsvar med gjeldande lovverk. Vidare har Fylkesmannen ansvar for behandling av klager på kommunale vedtak i plan- og byggesaker etter lova. Fylkesmannen har og rolle som meklar i plansaker der det ligg føre motsegn.

Overordna ansvar for plansaker er plassert hos embetsleiinga. Hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal har faste hovudsaksbehandlarar ansvar for samordnings- og fagfunksjonar knytt til plansaker på høyring frå kommunane. Aktuelle innspel og merknader frå fagavdelingane hos Fylkesmannen blir spelt inn. Dette dekker eit breitt spekter av tema knytt til Miljøvern, Samfunnstryggleik, Landbruk, Folkehelse, Barn og unge og Universell utforming. For ei kommunevis fordeling av plansaker mellom hovudsaksbehandlarane; sjå <http://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMMR/Plan%20og%20bygg/Arealforvaltning/Planfordeling%20arealseksjonen.pdf?epslanguage=nn>

For meir informasjon om plansaker og plansaksbehandling hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FMMR); sjå hovudmenypunkt *Plan og bygg* under punktet *Arealforvaltning* på <http://www.fylkesmannen.no/More-og-Romsdal/>

Om planoppgåver i Embetsoppdraget 2012

Embetsoppdraget er ei oversikt over Fylkesmannens totale oppgåveportefølje fordelt på dei ulike departementa. Embetsoppdraget gir ei utdyping og konkretisering av alle oppgåvene som skal løysast, strukturert etter resultatområde. Embetsoppdraget vil i stor grad ligge fast fra år til år.

Rammer og retningslinjer for Fylkesmannens roller og oppgåver på plan- og miljøområdet er i hovudsak trekt opp av Miljøverndepartementet. Frå 2012 er det etablert ny resultatområdestruktur for ansvarsområde under Miljøverndepartementet.

Fylkesmannen har ei viktig rolle for å medverke til ei berekraftig utvikling gjennom si oppgåve med å samordne ei rekke samfunnssektorar på regionalt nivå. Fylkesmannen har eit overordna miljøansvar, samtidig med eit eige resultatansvar på miljøvern-, forurensings-, naturforvaltnings- og planområdet.

For planområdet er sentrale politiske føringar og prioriterte oppgåver for Fylkesmannen i 2012 omtalt i Fornyings- og administrasjonsdepartementet sitt tildelingsbrev til Fylkesmannen. Embetsoppdraget fra Miljøverndepartementet omtalar oppgåveporteføljen Fylkesmannen har på planområdet uavhengig av korleis embeta har organisert arbeidet. Embetsoppdraget på planområdet må derfor sjåast i samanheng med tildelingsbrevet frå FAD eller andre departement sine embetsoppdrag.

Prioriterte oppgåver innan miljø- og planområdet blir også formidla og utdjupa frå Direktoratet for naturforvaltning (DN, Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) og Miljøverndepartementet (MD) til Fylkesmannen i brev, møte og konferansar.

Fylkesmannen har eit særleg ansvar for at nasjonal politikk blir formidla og følgd opp i behandling av kommunale og regionale planar. Fylkesmannens oppgåver ved regional- og kommunal planlegging er sentrale verkemiddel for å gjennomføre regjeringa sin miljøpolitikk på ei rekke område.

Fylkesmannen sine prioriteringar innanfor planområdet har i tråd med dette vore retta mot følgjande plan- og miljøoppgåver i 2012:

- Auka vektlegging på rettleiing og tidleg medverknad i planarbeidet
- tidleg og aktivt formidling av dei nasjonale forventningane og nasjonal politikk i den regionale og kommunale planlegginga
- medverke til at regionale og kommunale planar bygg opp under eit berekraftig utbyggingsmønster med vekt på ei samordna areal- og transportplanlegging og omsyn til klima
- koordinere regional stats medverkning i arbeidet med kommunale og regionale planstrategiar
- aktivt følgje opp dei statlege planretningslinjene for strandsona
- opplæring i og rettleiing av kommunar og fylkeskommunar i naturmangfoldlova, og samanhengen mellom naturmangfoldlova og plan- og bygningslova

Det blir også peika på at det i samband med vidareføring av forvaltningsreforma er viktig at Fylkesmannen medverkar til eit godt samarbeid med fylkeskommunane på miljøområdet.

Planstatistikk 2012

Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FMMR) har i 2012 behandla til saman 1189 plan- og dispensasjonssaker (ekspedisjonar) etter plan- og bygningslova (pbl). Tilsvarende tal for 2011 var 1032, medan det for 2010 vart registrert 1123 saker. Klagesaksbehandling i plan- og byggesaker lagt til kommunal- og beredskapsavdelinga er ikkje medrekna her.

Statistikken for 2012 viser at aktiviteten på plansida er stor. Samla tal på plansaker for inneverande år (584 ekspedisjonar) ligg høgare enn tilsvarende tal for dei to føregåande åra. Dette gjeld også for dispensasjonssaker etter pbl (605 saker). Samla tal på disp.saker gjekk kraftig tilbake frå 2010 til 2011, men årets statistikk viser at samla tal saker ligg like under nivå med «toppåret» 2010. Årsakene til dette kan vere fleire og ulike. Ei generell utfordring for fleire av kommunane vil vere mangel på oppdaterte planar. Mange kommunar slit elles både med kapasitet og kompetanse på planområdet.

Plansakene fordeler seg mellom reguleringsplanar og kommune(del)-planar. Av desse utgjør reguleringsplansakene hovudtyngda. Utarbeiding av kommunale planstrategiar representerer ei ny oppgåve for kommunane. Av fylket sine 36 kommunar har 31 av kommunane i løpet av 2012 levert kommunal planstrategi til høyring. Planstrategien vil vere eit nyttig verktøy for å skaffe ein samla oversikt over plansituasjonen og planbehovet i den enkelte kommune.

I tillegg til viktige kontrolloppgåver har Fylkesmannen saman med fylkeskommunen ei sentral rolle i forhold til oppfølging og rettleiing av kommunane i plansaker. Nye planformer og

aktivitetar knytt m.a. til nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging, arbeid med kommunal planstrategi, og større vekt på kommuneplanens samfunnsdel som overordna utviklingsverktøy for kommunane kan nemnast her. Miljøverndepartementet har utarbeidd omfattande informasjon og rettleiing knytt til regional og kommunal planlegging etter pbl. Løpande oppdateringar er tilgjengeleg på

http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/tema/Planlegging_Plan-og_bygningsloven.html?id=1317

Eit viktig verktøy for kommunal saksbehandling innan planlegging, naturforvaltning, forurensing, kulturminner, kart m.v. er elles tilgjengeleg på nettportalen miljøkommune.no; sjå <http://www.miljokommune.no/>

Nettsidene er under oppbygging, og vil etter planen bli bygd ut med innhald fram til 2014.

Tabellen under viser samla oversikt for plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova i 2012. Tilsvarende registreringar for 2010 og 2011 er også tatt med:

Plansaker og dispensasjonssaker etter pbl; samla oversikt 2012

	2010	2011	2012
Reguleringsplan	459	480	*496
Kommune(del)plan	36	37	*48
Kommunal planstrategi	x	x	31
Regionale planar	-	-	*6
Plansaker samla	495	517	*584
Dispensasjonssaker samla	628	520	605
Sum planar og disp.	1123	1032	1189
Motsegner (tal planar)	39	62	63
Meklingsmøte	4	7	6
Planar sendt departementet	2	0	3
Klager - dispensasjonsøknader	18	18	21

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar hos FMMR 2010, 2011 og 2012.

Forklaring

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

* gjeld ekspedisjonar

Merk: Statistikken for plansakene omfattar tal på ekspedisjonar/høyringsbrev. Fylkesmannen gir høyringsuttale til kommunale planar både i forkant og undervegs i planprosessen. I forhold til årsstatistikken vil kvar plan/plansak såleis kunne bli registrert ein eller fleire ganger. Når det gjeld planstrategiar, dispensasjonar og motsegner er det derimot tætl på planar som er registrert.

Kvartalsvis oversikt

På tilsvarende vis som tabellen for samla årsoversikta er det utarbeidd kvartalsvis oversiktstabellar (sjå under). Av dette ser vi at plansakene fordeler seg relativt jamnt over året. Dette gjeld også i hovudtrekk i forhold til dei to føregåande åra. Den kvartalsvis oversikta knytt til dispensasjonssaker er ikkje tilgjengeleg for 2010 og 2011.

Kvartalsvis oversikt plan- og disp.saker 1. kvartal (01.01. – 31.03.)

	2010	2011	*2012	1.kvartal 2010	1.kvartal 2011	1.kvartal 2012
Reguleringsplan	459	480	*155	118	120	143
Kommune(del)plan	36	37	*8	9	10	8
Kommunal planstrategi	x	x	*2	x	x	2
Regionale planar	-	-	*1	-	-	1
Dispensasjonar	628	520	*142			142
Sum planar og disp.	1123	1032	*298	-	-	298
Motsegner (tal planar)	39	62	*25	14	21	25
Meklingsmøte	4	7	*3	-	1	3
Planar sendt departementet	2	0	*0	-	-	0
Klager - dispensasjonsøknader	18	18	*3	3	5	3

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar hos FMMR 2010, 2011 og 2012. Kvartal 1 (01.01. – 31.03.)

Forklaring

* registrering pr. 1. kvartal 2012

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

Kvartalsvis oversikt plan- og disp.saker 2. kvartal (01.04. – 30.06.)

	2010	2011	*2012	2.kvartal 2010	2.kvartal 2011	2.kvartal 2012
Reguleringsplan	459	480	*255	115	130	112
Kommune(del)plan	36	37	*28	12	16	20
Kommunal planstrategi	x	x	*10	x	x	8
Regionale planar	-	-	*2	-	-	1
Dispensasjonar	628	520	*333	-	-	191
Sum planar og disp.	1123	1032	*628	-	-	324
Motsegner (tal planar)	39	62	*39	4	13	14
Meklingsmøte	4	7	*6	-	4	2
Planar sendt departementet	2	0	*0	-	-	0
Klager - dispensasjonsøknader	18	18	*7	4	4	4

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar hos FMMR 2010, 2011 og 2012. Kvartal 2 (01.04. – 30.06.)

Forklaring

* registrering pr. 2. kvartal 2012

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

Kvartalsvis oversikt plan- og disp.saker 3. kvartal (01.07. – 30.09.)

	2010	2011	*2012	3.kvartal 2010	3.kvartal 2011	3.kvartal 2012
Reguleringsplan	459	480	*366	88	123	111
Kommune(del)plan	36	37	*35	10	9	7
Kommunal planstrategi	x	x	*19	x	x	9
Regionale planar	-	-	*2	-	-	0
Dispensasjonar	628	520	*463	-	-	130
Sum planar og disp.	1123	1032	*885	-	-	257
Motsegner (tal planar)	39	62	*39	8	16	11
Meklingsmøte	4	7	*6	-	-	2
Planar sendt departementet	2	0	*1	-	-	1
Klager - dispensasjonsøknader	18	18	*7	2	3	4

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar hos FMMR 2010, 2011 og 2012. Kvartal 3 (01.07. – 30.09.)

Forklaring

* registerering pr. 3.kvartal 2012

- manglar data/registering

X ikkje aktuelt/relevant

Kvartalsvis oversikt plan- og disp.saker 4. kvartal (01.10. – 31.12.)

	2010	2011	2012	4.kvartal 2010	4.kvartal 2011	4.kvartal 2012
Reguleringsplan	459	480	496	88	123	131
Kommune(del)plan	36	37	48	10	9	9
Kommunal planstrategi	x	x	34	x	x	14
Regionale planar	-	-	6	-	-	2
Dispensasjonar	628	520	628	-	-	150
Sum planar og disp.	1123	1032	1189	-	-	306
Motsegner (tal planar)	39	62	63	8	16	13
Meklingsmøte	4	7	6	-	-	0
Planar sendt departementet	2	0	3	-	-	2
Klager - dispensasjonsøknader	18	18	21	2	3	4

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar hos FMMR 2010, 2011 og 2012. Kvartal 4 (01.10. – 31.12.)

Forklaring

- manglar data/registering

X ikkje aktuelt/relevant

Typar plansaker; kommunevis

Talet på plansaker til behandling hos FMRR knytt til kommune(del)- og reguleringsplanar varierer kommunane i mellom; sjå tabellar under. Den kommunale planaktiviteten går gjerne i «bølger» knytt til rulling av eldre planar og/eller oppstart av nye. Store kommunar har elles naturleg nok gjennomgåande større aktivitet på plansakområdet enn dei små kommunane.

Det er elles viktig å understreke at plansakene varierer mykje både i form, omfang og kompleksitet. Plansakene i tabellen omfattar høyringar og offentleg ettersyn knytt til planprogram, utgreiingar og planløyisingar, planforslag og planbehandling. I tillegg til dette kjem også meir uformell kontakt pr. telefon, i samband med dialog-/drøftingsmøte, eller i samband med synfaringar. Slike drøfingar inkluderer gjerne både politisk og administrativ leiing i kommunen, ofte også med deltaking frå andre involverte aktørar. Dette vil m.a. kunne gjelde representantar for tiltakshavar, grunneigar, næringsliv, konsulentfirma eller andre offentlege instansar (nabokommunar, fylkeskommunen, statens vegvesen, kystverket m.v.)

Saker knytt til kommuneplanens arealdel omfattar oftast lange og omfattande planprosessar fram mot endeleg politisk vedtak. Faglege og samfunnsmessige verdiar og interesser kan stå i skarp kontrast, og spørsmål om lokalisering og prioriteringar vil i tillegg kunne få ein «geografisk» dimensjon ved at ulike område i kommunen (bygdelag/bydeler) blir sett opp mot kvarandre.

Hovudtyngda av plansakene er knytt til reguleringsplanar. Desse er av to typar; områderegulering og detaljregulering. Medan kommunane sjølve oftast tar ansvar for områdereguleringa, blir det meste av detaljreguleringa initiert av private aktørar og gjennomført i tett samarbeid med private konsulentfirma. Mange av desse planane har ei klart avgrensa lokalisering og er gjerne knytt til nærare bestemte formål. Detaljregulering av små areal har i mange tilfelle erstatta bruk av dispensasjon. Dette ser vi på som positivt. Private detaljreguleringar vil elles måtte utviklast i tett dialog med kommunen som ansvarleg planmyndighet og innanfor dei rammene som overordna planar og planretningslinjer legg opp til.

Kommunestatistikk plansaker

Kommune(del)-plan

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31.12	2012 01.01 – 31.12
Aukra	1	1	1		3
Aure		1			1
Averøy					
Eide					
Fræna		1			1
Giske					
Gjemnes					
Halsa	1	1	1	1	4
Haram					
Hareid		2			2
Herøy		1			1
Kristiansund		1			1
Midsund					
Molde	2	1	3		6
Nesset	1			1	2
Norddal					
Rauma		1			
Rindal					
Sande					
Sandøy	1				1
Skodje	1			1	2
Smøla					
Stordal					
Stranda		1		1	2
Sula			1		1
Sunndal					
Surnadal					
Sykkylven		1	1	3	5
Tingvoll	1			2	3
Ulstein		3			
Vanylven		1			
Vestnes			1		1
Volda		2	1		3
Ørskog					
Ørsta		3	1		4
Ålesund		1			1
T.s. alle kom.	8	20	11	8	47

Tabell: Kommunale plansaker FMRR 2012; **Kommune(del)-planar**

Kommunestatistikk plansaker

Reguleringsplan

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31.12	2012 01.01 – 31.12
Aukra	12	5	5	3	25
Aure	8	4	3	5	20
Averøy	2	4	1	8	15
Eide	2	2	1	1	6
Fræna	5	4	3	1	13
Giske	9	11	8	17	45
Gjemnes	1	0	2	1	4
Halsa	1	1	2	2	6
Haram	5	4	5	8	22
Hareid	0	3	2	6	11
Herøy	11	4	7	8	30
Kristiansund	4	4	1	2	11
Midsund	0	1	0	1	2
Molde	14	5	11	10	40
Nesset	1	0	0	1	2
Norddal	1	1	2	0	4
Rauma	3	2	2	5	12
Rindal	1	1	2	5	9
Sande	3	1	1	1	6
Sandøy	3	1	1	1	6
Skodje	1	2	1	2	6
Smøla	0	0	0	1	1
Stordal	0	0	1	0	1
Stranda	3	1	2	2	8
Sula	2	5	3	2	12
Sunndal	3	0	2	0	5
Surnadal	8	5	6	3	22
Sykkylven	0	2	0	1	5
Tingvoll	2	5	3	2	12
Ulstein	4	1	2	0	7
Vanylven	3	1	0	0	4
Vestnes	1	5	2	1	9
Volda	7	1	5	9	22
Ørskog	2	2	2	1	7
Ørsta	9	6	7	3	25
Ålesund	10	18	17	15	60
T.s. alle kom.	143	112	111	114	496

Tabell: Kommunale plansaker FMMR 2012; **Reguleringsplanar**

Samarbeid om plansaker; planforum og plannettverk som arena

Fylkesmannen har eit tett samarbeid med fylkeskommunen i plansaker. Dette omfattar både samarbeid i enkeltsaker, så vel som kontakt og rettleiing gjennom dei regionale plannettverka og i regionalt planforum.

Regionalt planforum er forankra i pbl § 5-3 Planforum skal drøfte konkrete plansaker og medverke til gjensidig informasjon og avklaring av konkrete spørsmål og sektorinteresser. Det skal også sikre samordning av ulike interesser og syn, raskare avklaring og ein meir samstemt praksis i plansaker. Regionalt planforum skal styrke planlegginga generelt og førebyggje konflikhtar.

Kommunane vil sjølve kunne melde inn saker til regionalt planforum. Alle kommuneplanar som skal rullerast bør leggjast fram i regionalt planforum. Også kommunale planstrategiar, interkommunale planar, enkelte kommunedelplanar og større reguleringsplanar vil vere aktuelle å ta opp. Det same gjeld planstrategiar, planar og planbestemmelsar på regionalt nivå, samt sakar av overordna prinsipiell karakter. Det er i utgangspunktet lagt opp til faste månadlege møte i planforum. Fylkeskommunen v/ Plan- og analyseavdelinga er sekretariat og ansvarleg for innkalling, drift, møteleiing og referat.

I løpet av 2012 har det vore gjennomført 5 ordinære samlingar i Regionalt planforum. Fylkesmannen har vore representert på alle. Aktuelle tema/saker har fordelt seg slik:

- Molde kommune: Grand Fjære, oppstart av områderegulering
- Stranda kommune: Reguleringsplan del av Hevsdalen - "Blåfjellet"
- Averøy kommune: Planprogram Reguleringsplan "Snarvegen" - ny fylkesveg over Averøya
- Aukra kommune: MFK, treningsbaner - idrettsanlegg Torhaugmyra, Julsundet - om utgreiingskrav
- Aukra, Midsund, Molde og Vestnes kommunar: Kommunedelplan Møreaksen

Kommunal og regional planstrategi

Regional og kommunal planstrategi er innført som nye verktøy i plan- og bygningslova (pbl 2008). I samsvar med pbl § 10-1 skal kommunane pålagt å utarbeide ein kommunal planstrategi i kvar kommunestyreperiode, og seinest eitt år etter konstituering av nytt kommunestyret. Formålet er å klargjere kva planoppgåver kommunen bør starte opp eller vidareføre for å legge til rette for ei ønska utvikling i kommunen. Fylkestinget skal i løpet av den same perioden vedta ein regional planstrategi som skal avklare dei regionale planbehova. Fylkeskommunen bør i samarbeid med kommunane her legge opp til eit opplegg som sikrar samordning. Arbeidet med den kommunale planstrategien vil også kunne rette søkelys mot ei nærare drøfting og avklaring av behovet for interkommunalt samarbeid.

Nasjonale forventningar

Viktige føringar for arbeidet med regional og kommunal planstrategi er forankra i Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging, vedtatt av regjeringa 24.06.2011 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2011/nasjonale-forventninger-til-regional-og-.html?id=649923> Forventningsdokumentet omfattar seks hovudtema:

- Klima og energi
- By- og tettstadutvikling
- Samferdsel og infrastruktur

- Verdiskapning og næringsutvikling
- Natur, kulturmiljø og landskap
- Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Dei nasjonale forventningane legg klare føringar på planstrategiarbeidet og på vidare oppfølging gjennom prioriterte område for regional og kommunal planlegging. Forventningsdokumentet peikar på oppgåver og interesser som regjeringa meiner det er viktig at fylkeskommunane og kommunane fokuserer på i den komande fireårs-perioden for å medverke til gjennomføringa av nasjonal politikk.

Regional planstrategi

Møre og Romsdal fylkeskommune har i denne perioden hatt utkast til regional planstrategi på høyring. Regional planstrategi 2012 – 2016 for Møre og Romsdal (vedtatt i fylkestinget 17.04.2012) gjer greie for viktige utviklingstrekk og hovudutfordringar i fylket, og inneheld elles eit oversyn over korleis dei prioriterte planoppgåvene skal følgjast opp gjennom revidering av eksisterande planar og gjennom igangsetting og vidareføring av nye planar.

Regional planstrategi kan omhandle tema som bør følgjast opp i interkommunale planer eller seinare i kommunale planar. Slike planbehov bør også omtalast i kommunal planstrategi. Motsett kan det også vere slik at det i arbeidet med dei kommunale planstrategiane kan diskuterast utfordringar som bør løftast opp og behandlast i den regionale planstrategien.

Planstrategien for Møre og Romsdal peikar på at det vil vere viktig å styrke fylket sin samla attraktivitet og medverke til vekst og utvikling, livskvalitet og folkehelse. Dette er nærare utdjupa og eksemplifisert med utgangspunkt i tre hovudtema/-perspektiv:

Folk, Næring og Trivsel. Det blir vidare vist til at *folkehelse, universell utforming, likestilling, miljø/klima* og *internasjonalisering* skal vere sentrale, gjennomgåande perspektiv både i det vidare arbeidet med ein ny regional plan (fylkesplan 2013 – 2016), og i samband med reviderte og nye regionale delplanar. Dette vil kunne vere eit viktig grep for å styrke den tverrfaglege tilnærminga på tvers av ulike satsingsområde.

Tett samarbeid og samhandling med kommunar, regionale statlege organ, institusjonar og organisasjonar vil her vere ein viktig føresetnad for å sjå utviklingstrekk og utfordringar i fylket på tvers av kommunegrensar, forvaltningsnivå og sektorar. I det vidare arbeidet med regional plan og regionale delplanar er det viktig å bygge vidare på dette samarbeidet. Eit viktig vilkår for at regional planlegging skal skape initiativ og utvikling vil vere at aktørar som har ansvaret for gjennomføringa, deltek i utviklinga av og har eigarskap til strategiane og handlingsplanane.

Fylkesmannen vil her kunne spele ei viktig rolle både som sektormyndigheit og som samordnar. På fleire av dei prioriterte innsatsområda som er omtalt i utkastet til regional planstrategi 2012 – 2016 for Møre og Romsdal vil Fylkesmannen ha eit viktig sektoransvar. Natur, miljøvern, friluftsliv, folkehelse, oppvekst og utdanning, landbruk og jordvern, er eksempel på aktuelle temaområde.

Kommunal planstrategi

Gjennom vedtaket av den kommunale planstrategien skal kommunestyret ta stilling til om kommuneplanen skal reviderast heilt eller delvis. Planstrategien vil elles vere eit nyttig

verktøy for å vurdere kommunens plansystem, planressursar og samla planbehov i kommunestyreperioden knytt til ulike typar kommunedelplanar (temaplanar, sektorplanar og områdeplanar).

Kommunane i Møre og Romsdal har utarbeidd kommunevise planstrategiar i løpet av året. Fylkesmannen har fått tilsendt melding om oppstart, eller forslag til utkast til kommunal planstrategi frå 30 av fylket sine 36 kommunar. Dei kommunale planstrategiane som er sendt på høyring viser stor variasjon både i form og innhald. Viktige rammer og føresetnader vil her m.a. ta utgangspunkt i utviklingstrekk og utfordringar knytt både til samfunns- og arealutvikling, og til kommunal tenesteyting.

Plansituasjonen og planbehovet vil variere kommunane i mellom, og arbeidet med planstrategien vil ha dette som eit viktig utgangspunkt. Av planstrategiutkasta som er sendt på høyring ser vi at status for mange kommunar er «utdaterte» kommuneplanar – dette omfattar både samfunnsdelen og arealdelen av kommuneplanen. Behovet for revisjon og rullering av dei overordna planane er såleis stort. Vi ser også at dette av kommunane sjølv er trekt fram som ei prioritert oppgåve i det vidare kommunale planarbeidet.

Eit viktig prinsipp i den nye plan- og bygningslova (pbl 2008) er ei sterkare kopling mellom samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplanen. Samfunnsdelen vil med utgangspunkt i den kommunale planstrategien gi overordna mål og føringar for utvikling av kommunen som samfunn og organisasjon. Dette dannar utgangspunkt for arealdelen som i neste omgang gir retning og rammer for den vidare fysiske detaljplanlegginga gjennom område- eller detaljregulering.

Kommuneplanen vil også etter behov gi grunnlag for utarbeiding av kommunedelplanar for bestemte område, tema eller verksemdsområde i kommunen. Kommuneplanarbeidet heng også tett saman med andre planprosessar, styringssystem og rapporteringsverktøy i kommunen. Utfordringa for mange kommunar er å utvikle kommuneplansystemet til eit integrert og heilskapleg styringverktøy for administrative og politiske vurderingar og prioriteringar. Arbeidet med den kommunale planstrategien vil her kunne inngå som eit viktig grep.

Gjennom arbeidet med kommunale planstrategiar ser vi også at kommunane i sterkare grad har retta søkelyset mot ei meir systematisk, tverrsektoriell og langsiktig planleggingstenking. Dette ser vi m.a. i forhold til folkehelse og levekår. Med den nye Folkehelselova og med Samhandlingsreforma har kommunane m.a. fått eit større ansvar knytt til forebyggjande folkehelsearbeid. Folkehelse og levekår vil slik kunne løftast opp og inngå som eit gjennomgåande perspektiv i den kommunale planlegginga.

Kommunestatistikk plansaker

Kommunal (og Regional) planstrategi 2012 - 2016

Kommune	FMRR sak nr	Status gjeldande K-plan; vedtak		Rullering av K-plan; oppstart (event. under arbeid)	
		Samfunnsdel	Arealdel	Samfunnsdel	Arealdel
Aukra	12/7534	2011	2006	2015	2012
Aure	12/4933	2008	2008	0	2012
Averøy	12/6562	2009	2009	2013	2013
Eide	12/7511	2004	2005	2013	2014
Fræna	12/6441	2005	2003	2015	2012
Giske	12/7900	2009	2009	2013	2015
Gjemnes		2008	2003	?	?
Halsa	12/5778	1998	1998	2012	2012
Haram	12/6726	2007	1999	2013	2013
Hareid	12/7497	2006	2012	2016	0
Herøy	12/6723	2001	2004	2012	2012
Kristiansund	12/4572	2007	2011	2012	2012
Midsund		?	?	?	?
Molde	12/4675	2002	2010	2012	0
Neset	12/7242	2012	2012	0	0
Norddal	12/3528	2007	2012	2014	2016
Rauma	11/7658	2006	1995	2012	2013
Rindal		2005	?	?	2012
Sande	12/2200	2009	2002	0	2012
Sandøy		2011	?	?	2012
Skodje	12/2087	2007	2007	2012	2013
Smøla	12/5046	2007	2008	2012	2012
Stordal	12/3581	manglar	2003	?	?
Stranda	12/2999	manglar	1992	2014	2013
Sula	12/4692	2011	2006	0	2013
Sunndal	12/6496	2007	2007	2012	2012
Surnadal	?	2009	2007	?	?
Sykkylven	12/6377	2011	1989	0	2012
Tingvoll	12/4664	2007	2007	2013	2013
Ulstein		2009	2011	?	?
Vanylven	12/5268	2009	1993	?	2012
Vestnes	12/3127	2006	2006	2013	2013
Volda	10/5689	1997	1990	2013	2013
Ørskog	12/3761	2007	2006	2014	2012
Ørsta	11/3842	1999	1991	2012	2012
Ålesund	12/8207	2008	2008	2013	2014
MR fylkeskom	11/4815	Fylkesplan 2012		Fylkesplan 2016	

Tabell: Kommunal planstrategi ; alle kommunar i Møre og Romsdal + Regional planstrategi MR fk

Merk: 0; ingen rullering planlagt for inneverande k-styreperiode

?: opplysning manglar, eller event. tidspunkt for rullering blir vedtatt seinare

Motsegner

Statlege og regionale organ kan fremje motsegn (innsigelse) mot kommunale planar som er i strid med nasjonale interesser. Statlege og regionale organ skal medverke i planarbeidet slik at desse interessene vert innarbeidd i planane. Reglane om motsegn skal sikre at kommunane ikkje vedtar planar i strid med nasjonal eller regional politikk. Fylkesmannen grip inn i kommunal arealforvaltning ved å varsle eller fremje motsegn, og ved å klage på vedtak i dispensasjonssaker.

Motsegner fordelt på plantypar

FMMR har i 2012 fremma motsegn til 63 planar (53 reguleringsplanar og 10 kommune(del)planar). Talet på motsegner ligg på nivå med fjoråret (62 saker), men vesentleg høgare enn i 2010 (39 saker). I høve til det samla talet på plansaker er det likevel relativt få motsegner. Av i alt 543 plansaker/-ekspedisjonar fordelt på kommune- og reguleringsplanar utgjer motsegnssakene 11,6%.

	Kv. 1 01.01–31.03	Kv. 2 01.04–30.06	Kv. 3 01.07–30.09	Kv. 4 01.10–31.12	2012 01.01–31.12.
Kommune(del)plan	1	4	2	2	9
Reguleringsplan	24	10	9	11	54
Mots. t.s.	25	14	11	13	63

Motsegner fordelt på plantema

Til same plan kan det vere fremma fleire motsegner ut frå ulike tema/fagområde. Dersom ein tar utgangspunkt i motsegnspunkt knytt til ulike plantema, vil såleis talet vere høgare (jf. tabellen under).

Tema for motsegn	Kommuneplan	Reguleringsplan	Kp + Rp
Natur/miljø/landskap	8	15	23
Strandsone/friluftsliv	3	14	17
Landbruk/jordvern	8	3	11
Barn-unge	2	6	8
Beredskap/samfunnstryggleik/ROS-analyse	2	10	12
Støy/forureining	1	14	15
RPB/kjøpesenter	1	10	11
RPR/areal-transport	0	0	0
Planfagleg/anna	1	9	10
Samla tal motsegner fordelt på tema	26	81	105

I tabellen er det skilt mellom kommuneplan og reguleringsplan. Kommuneplansakene omfatter ofte fleire motsegnspunkt knytt til ulike plantema, men gjerne også fleire motsegnspunkt knytt til same tema. T.d. vil det kunne reisast motsegn på grunn av jordvern knytt til fleire delområde i planen. Dette blir ikkje fanga opp av statistikken.

Det er mange motsegner knytt til natur/miljø/landskap og til strandsone/friluftsliv. Høgt tal på saker knytt til strandsona har ofte samanheng med forventningar om at det skulle bli enklare

å få bygge i 100 meters-beltet langs sjøen etter at det vart innført *Statlege planretningslinjer for strandsona* (SPR) frå 01.07.2011. Som ei vidare oppfølging og konkretisering i samband med dette har Fylkesmannen i Møre og Romsdal etter mal frå Fylkesmannen i Hordaland utarbeidd eit sett med utkast til råd om naust i kommuneplan og reguleringsplan, jf. FMMR sak 2012/3096. Dette er sendt ut til alle kommunane i fylket med høyringsfrist 1. juli. For meir om strandsoneproblematikk; sjå vedlegg 1.

Motsegnssaker knytt til kjøpesenteretablering er ikkje så mange i talet, men er likevel ofte både svært komplekse og konfliktfylte. Fylkeskommunen har i Regional strategiplan 2012 – 2016 for Møre og Romsdal varsla oppstart av ny regional delplan for senterstruktur i 2012. Saman med rikspolitiske bestemmelsar (RPB) for kjøpesenter vil dette gi viktige rammer og føringar for behandling av kjøpesentersaker. For meir utfyllande merknader om kjøpesenteretablering; sjå vedlegg 2.

Motsegner til fagområda Støy/forureining og Beredskap/samfunnstryggleik/ROS er oftast av meir "teknisk" karakter, og er gjerne knytt til manglande utgreiing/kartlegging i forhold til regelverket.

Motsegn knytt til tema Barn og unge omfattar særleg saker på reguleringsplannivå, medan motsegn knytt til landbruk/jordvern i første rekke omfattar overordna planar på kommunenivå.

Kommunestatistikk plansaker

Motsegn Kommuneplan (K) + Reguleringsplan (R)

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31.12	2012 01.01 – 31.12
Aukra	1R	-			1R
Aure	2R	-			2R
Averøy	-	1R		1R	2R
Eide	-	-			-
Fræna	-	-	1R		1R
Giske	3R	2R	1R		6R
Gjemnes	-	-			-
Halsa	-	-		1K	1K
Haram	2R	2R		3R	7R
Hareid	-	1K			1K
Herøy	1R	-		3R	4R
Kristiansund	1R	-			1R
Midsund	-	-			-
Molde	1K + 1R	1R			1K + 2R
Nesset	-	-			-
Norddal	1R	-			1R
Rauma	1R	-		1R	2R
Rindal	-	-			-
Sande	-	-			-
Sandøy	1R	1R			2R
Skodje	1R	-			1R
Smøla	-	-			-
Stordal	-	-			-
Stranda	-	-			-
Sula	-	-	1R		1R
Sunndal	-	-			-
Surnadal	1R	-	1R		2R
Sykkylven	-	1K		1K	2K
Tingvoll	-	-	1R	1K	1K + 1R
Ulstein	-	1K			1K
Vanylven	-	1K			1K
Vestnes	-	2R			2R
Volda	1R	-	1K + 2R		1K + 3R
Ørskog	-	-			-
Ørsta	4R	-	1K		1K + 4R
Ålesund	3R	1R	1R	3R	8R
T.s. alle kom.	1K + 24R = 25	4K + 10R = 14	2K + 9R = 11	2K + 11R = 13	10K + 53R = 63

Tabell: Motsegn saker FMRR fordelt på Kommune(del)- og Reguleringsplanar; kommuneoversikt

Mekling

Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen. Saka kan gå vidare, anten ved at kommunane endrar planen, det vert gjennomført mekling eller at planen går direkte til avgjerd i Miljøverndepartementet.

Fylkesmannen er meklingsinstans. Det har vore gjennomført 6 ordinære meklingar i løpet av 2012. I tillegg har det også vore gjennomført eit formelt drøftingsmøte med Averøy kommune etter mal for meklingsmøte for å avklare spørsmål om grunnlaget for motsegn frå Statens vegvesen.

Spørsmål knytt til strandsoneproblematikk har vore tema i fire av meklingane. Konflikter knytt til kulturminnevern, trafikktrygging, jordvern og natur-og miljøvern har også vore aktuelle meklingstema. FMMR har sjølv vore part i fem av meklingssakene.

Dersom ein plan går til mekling og ein ikkje kjem fram til ei løysing, vil saka gå til avgjerd i Miljøverndepartementet. Fire av dei fem meklingssakene enda opp med ulike typar av kompromissløyser. For saka knytt til Nettet kommune vart fleire av motsegnspunkta ståande uløyste, og er på bakgrunn av dette oversendt Miljøverndepartementet for avgjerd. Saka knytt til Averøy kommune omfatta i tillegg til planfaglege spørsmål også ei juridisk vurdering knytt til planprosessen. Også denne saka er oversendt departementet for avgjerd.

Sak	Kommune	Plantype	Motsegnspart	Tema til mekling
10/4266	Nettet	K-plan arealdel 2009 - 2020	Sunddal k. MR fk Statens vegvesen FMMR	Akvakultur Planfagleg Kulturminne Trafikk Natur og miljø Landbruk
10/2717	Norddal	K-plan arealdel 2008 - 2020	MR fk	Akvakultur
10/7296	Giske	R-plan Fløterevet	MR fk FMMR	Planfagleg Natur og miljø; strandsone
11/6096	Averøy*	R-plan Uran	Statens vegvesen	Trafikk
10/5820	Aure	R-plan Litneset	FMMR	Natur og miljø; strandsone
12/1555	Hareid	K-plan arealdel 2012 -2024	FMMR	Landbruk Natur og miljø; strandsone
10/2120	Midsund	R-plan Flesjå	FMMR og MRfk	Natur og miljø; strandsone

Tabell: Saker til mekling FMMR 2012

I tillegg til dei gjennomførte meklingane (jf. tabellen over) har Fylkesmannen i løpet av hausten 2012 mottatt fem førespurnader om mekling. Dette gjeld

- Vanylven kommune; kommuneplanens arealdel (sak 11/6493)
- Sandøy kommune; reguleringsplan for hamneområde på Sandøya (sak 12/5774)
- Sande kommune; reguleringsplan for Storehaugen (sak 10/6724)
- Ulstein kommune; kommuneplanens arealdel (sak 10/6372)
- Sykkylven kommune; kommuneplanens arealdel (sak 10/8499)

FMMR er part i tre av sakene (motsegn til deler av kommuneplanens arealdel for kommunane Vanylven, Ulstein og Sykkylven). Etter nærare avtale med partane vil desse meklingane etter planen bli gjennomført i løpet av første halvår 2013.

Saka med Sande kommune omfattar motsegn frå fylkeskommunen knytt til automatisk freda kulturminne. Denne saka vil bli direkte oversendt Miljøverndepartementet for avgjerd. I saka med Sandøy kommune avventar vi nærare tilbakemelding frå kommunen på bakgrunn av avklaringsrunde med Kystverket.

Meir om plansaker oversendt Miljøverndepartementet for avgjerd

Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen. Saka kan gå vidare, anten ved at kommunen endrar planen, det vert gjennomført mekling, eller at planen går direkte til avgjerd i Miljøverndepartementet. Departementet sitt vedtak i saka kan ikkje påklagast.

Fylkesmannen har i 2012 hatt tre plansaker som er oversendt for avgjerd i Miljøverndepartementet (MD) i 2012. FMMR har vore part i to av desse. For 2011 var det ingen slike oversendingssaker frå FMMR til MD. For 2010 var det to oversendingssaker, og med FMMR som part i ei av desse.

Oversendingssakene i 2012 gjeld:

- Skodje kommune (sak 10/4966); reguleringsplan for Digernes næringsområde. FMMR har med referanse til RPB for kjøpesenter og Fylkesdelplan for senterstruktur reist motsegn til etablering av detaljvarehandel ut over 3000kvm.
- Averøy kommune (sak 11/6096); reguleringsplan for Uran. Statens vegvesen har reist motsegn til område for bustadbygging av omsyn til manglande trafiksikkerhet
- Nesset kommune (sak 10/4266); kommuneplanens arealdel. Det er reist motsegn til deler av planen frå Fylkesmannen, fylkeskommunen, Statens vegvesen og Sunndal kommune. Dette omfattar følgjande delområde i planen:
  - Eikesdal alpin, areal for alpinanlegg
  - E 9 — ervervsområde Aurstupet, areal for turisme/reiseliv
  - sykkelsti Torbuhalsen — Lesja grense
  - BI 3.1 — bustadareal ved Langset/Eidsvågleira
  - område for oppdrettsanlegg i Fressvika

Alle dei tre sakene er for tida til behandling i Miljøverndepartementet. For dei to første sakene (Skodje og Averøy) er det hausten 2012 gjennomført møte og synfaringar i samarbeid med departementet. Møte og synfaring i den tredje (Nesset) vil bli gjennomført i løpet av 1. halvår 2013. Alle dei tre oversendingssakene er forventa avgjort i løpet av 2013.

Dispensasjonar og klager

Kommunale dispensasjonssaker

Fylkesmannen kan gripe inn i kommunal arealforvaltning ved å klage på vedtak i kommunale dispensasjonssaker. FMMR har i 2012 (perioden 01.01 – 31.12) behandla 605 dispensasjonssaker, fordelt på 508 saker knytt til dispensasjon frå kommuneplan og 97 saker knytt til reguleringsplanar. For dispensasjonssaker er statistikken basert på saker til behandling. Til nokre av sakene er det fleire utgåande brev/ekspedisjonar; desse er ikkje tatt med i statistikkgrunnlaget.

	Kv. 1 01.01–31.03	Kv. 2 01.04–30.06	Kv. 3 01.07–30.09	Kv. 4 01.10–31.12	2012 01.01– 31.12
Kommuneplan	123	160	112	113	508
Reguleringsplan	19	31	18	29	97
Dispensasjonar t.s.	142	191	130	142	605
Klager	4	7	5	4	20

Tabell: Dispensasjonar og klagesaker 2012

Klager fremma av Fylkesmannen på kommunale dispensasjonsvedtak.

FMMR har i 2012 fremma til saman 20 klager på kommunale dispensasjonsvedtak. Av totalt 605 søknader utgjer klagenes såleis berre 3,3 %. Dei fleste klagesakene omfattar saksområde knytt til strandsoneforvaltning, jf. pbl §1-8 *Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag*. Fleire av desse sakene gjeld søknad om dispensasjon frå plan knytt til oppføring av naust og flytebrygge

Også saksområde knytt til knytt til landbruk/jordvern-interesser er godt representert. Fleire av desse sakene gjeld dispensasjonssøknader knytt til om frådelling av bustad- eller hyttetomt i LNF-område.

Store variasjonar kommunane i mellom

Oversikt over dispensasjonssøknader kommunevis, viser at det er store skilnader kommunane i mellom. I fleire kommunar ligg talet på dispensasjonssøknader svært høgt målt i forhold til storleik/folketal. Både kommunane og Fylkesmannen har felles interesse av at det blir færre dispensasjonar etter plan- og bygningslova. Frå Fylkesmannen si side blir det her peika på at oppdaterte og gode planar her vil gi politikarane og kommunane gode og tydelege styringsverktøy. Gjennom dette vil behovet for dispensasjonar kunne reduserast.

Kommunestatistikk plansaker

Dispensasjon Kommuneplan (K) og Reguleringsplan (R)

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31.12	2012 01.01 – 31.12
Aukra	1K + 0R	3K + 1R	2K + 1R	0K + 1R	6K + 3R
Aure	10K+ 0R	7K+ 0R	17K + 0R	7K+ 0R	48K + 0R
Averøy	6K+ 0R	9K+ 0R	5K+ 0R	11K + 2R	31K + 2R
Eide	1K + 1R	2K+ 0R	0K+ 0R	3K + 0R	6K + 1R
Fræna	6K + 2R	10K + 3R	7K + 2R	9K + 3R	32K + 10R
Giske	2K+ 0R	5K + 1R	0K + 1R	2K + 0R	9K + 2R
Gjemnes	6K + 1R	6K + 2R	7K+ 0R	5K+ 0R	24K + 3R
Halsa	3K+ 0R	7K+ 0R	5K+ 0R	6K+ 0R	21K + 0R
Haram	12K+ 0R	6K+ 0R	2K+ 0R	4K+ 0R	24K + 0R
Hareid	2K+ 0R	1K+ 0R	0K+ 0R	0K+ 1R	3K + 1R
Herøy	12K+ 0R	15K + 3R	7K + 2R	12K + 2R	46K + 7R
Kristiansund	4K + 2R	4K + 1R	1K + 1R	3K+ 0R	12K +4R
Midsund	0K+ 0R	0K+ 0R	0K+ 0R	3K+ 0R	3K + 0R
Molde	3K + 3R	5K + 2R	6K+ 0R	3K + 1R	17K + 6R
Neset	4K+ 0R	1K+ 0R	4K + 1R	1K+ 0R	10K + 1R
Norddal	1K + 1R	2K + 2R	0K+ 0R	0K+ 0R	3K + 3R
Rauma	6K + 3R	5K + 1R	3K+ 0R	3K + 2R	17K + 6R
Rindal	4K+ 0R	1K+ 0R	0K+ 0R	1K + 1R	6K + 1R
Sande	2K+ 0R	0K+ 0R	1K+ 0R	1K+ 0R	4K + 0R
Sandøy	0K+ 0R	2K + 1R	0K+ 0R	0K + 1R	2K + 2R
Skodje	5K+ 0R	10K+ 0R	6K + 1R	3K + 2R	24K + 3R
Smøla	3K + 2R	12K + 3R	11 + 2RK	14K + 1R	40K + 8R
Stordal	0K+ 0R	1K + 1R	0K+ 0R	0K + 0R	1K + 0R
Stranda	1K + 1R	8K+ 0R	0K+ 0R	1K+ 0R	10K + 1R
Sula	0K+ 0R	0K + 1R	1K+ 0R	1K + 3R	2K + 4R
Sunndal	0K+ 0R	1K+ 0R	0K+ 0R	0K + 3R	1K + 3R
Surnadal	4K+ 0R	3K+ 0R	1K+ 0R	7K + 2R	15K + 2R
Sykkylven	2K+ 0R	2K+ 0R	2K+ 0R	0K + 1R	6K + 1R
Tingvoll	4K+ 0R	6K + 1R	2K + 1R	3K+ 0R	15K + 2R
Ulstein	4K+ 0R	10K+ 0R	1K + 1R	1K + 1R	16K + 2R
Vanylven	1K+ 0R	1K + 1R	0K+ 0R	2K+ 0R	4K + 1R
Vestnes	2K+ 0R	5K + 1R	1K+ 0R	3K +1R	11K + 2R
Volda	3K + 1R	0K+ 0R	9K + 2R	2K+ 0R	14K + 3R
Ørskog	1K + 1R	3K+ 0R	1K+ 0R	2K+ 0R	7K + 1R
Ørsta	5K+ 0R	3K + 1R	6K + 2R	3K + 2R	17K + 5R
Ålesund	5K + 1R	6K + 5R	4K + 2R	3K + 1R	18K + 9R
T.s. alle kom.	123K + 19R = 142	160K + 31R = 191	112K + 18R = 130	119K + 31R = 150	508K + 97R = 605

Tabell: Dispensasjonssaker etter pbl ; kommuneoversikt

Kommunestatistikk plansaker

Klage på kommunale dispensasjonsvedtak

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31..12	2012 01.01 – 31.12
Aukra					
Aure					
Averøy			2		2
Eide					
Fræna					
Giske	1	1		1	3
Gjemnes			1		1
Halsa					
Haram					
Hareid					
Herøy		1	1		2
Kristiansund					
Midsund					
Molde	1	2			3
Neset					
Norddal					
Rauma		1			1
Rindal					
Sande	1				1
Sandøy					
Skodje					
Smøla					
Stordal					
Stranda					
Sula					
Sunndal					
Surnadal				1	1
Sykkylven					
Tingvoll					
Ulstein					
Vanylven	1				1
Vestnes		2			2
Volda					
Ørskog				1	1
Ørsta				1	1
Ålesund			1		1
T.s. alle kom.	4	7	5	4	20

Tabell: Klager på kommunale disp.vedtak 2012; kommuneoversikt

Oppsummering

Statistikken over plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova til behandling hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal for 2012 viser stor og omfattende aktivitet. Samla tal på saker/ekspedisjonar er større enn for dei to føregåande åra. Sakene varierer både i type, innhald og omfang – på same måte som planaktiviteten kommunane i mellom varierer. Det vil såleis vere behov for å gå nærare inn i statistikken for å finne forklaringar på observasjonar og utviklingstrekk.

Generelt sett er aktiviteten på plansaksområdet både omfattande og krevjande. Innføring av ny plan- og bygningslov stiller nye og utvida krav til Fylkesmannen både som sektormyndigheit og som samordnar. For kommunane representerer *Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging* og *Kommunal planstrategi nye utfordringar*. Med større vekt på kommuneplanens samfunnsdel som eit overordna strategisk styringsdokument, vil dette legge føringar for både arealplanlegging og verksemdsplanlegging i kommunen. Søkelyset på ei meir integrert og samordna kommuneplanlegging vil elles naturleg ta ta utgangspunkt i tverrfaglege tema som berekraftig utvikling, barn og unge, universell utforming og folkehelse. I samband med dette ser vi også at Fylkesmannen saman med fylkeskommunen vil ha ei meir aktiv rolle i forhold til kommunane sitt behov for rettleiing og oppdatert plankompetanse.

Vi ser også at mange av plansakene er både komplekse og konfliktfylte, og krev tett oppfølging i form av møte og synfaringar. Strandsoneforvaltning og kjøpesenteretablering er eksempel på saker som utfordrar ulike interessegrupper som gjerne skaper stort lokalt engasjement; jf. vedlegg 1 og 2.

Som eit ledd i det vidare arbeidet knytt til kontakt og oppfølging med kommunane i plansaker etter pbl har det vore drøfta om FMMR etter mal frå Fylkesmannen i Oslo og Akershus skal utarbeide eit eige forventningsbrev til kommunane. Brevet tar opp både kommunane sitt ansvar som planmyndigheit og peikar på viktige nasjonale og regionale føringar for den kommunale planlegginga. Det blir også gjort nærare greie for Fylkesmannen si eiga rolle i planprosessane; jf.

http://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMOA/Plan%20og%20bygg/2012_Fylkesmannens_forventningsbrev_til_kommunal_planlegging.pdf

For meir informasjon om plansaker og plansaksbehandling hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal; sjå hovudmenypunkt *Planlegging* på <http://www.fylkesmannen.no/More-og-Romsdal/>

Molde 18.01.2013

Sveinung Dimmen

Samordnar

sveinung.dimmen@fmmr.no

Tlf. 7125 8420

Vedlegg:

1. Om strandsoneforvaltning som konflikttema
2. Om kjøpesenteretablering som konflikttema
3. Om plansaker hos Fylkesmannen

Sveinung Dimmen
Notat 18.01.2013

FFR Planrapport 2012 Vedlegg 1

Om strandsoneforvaltning som konflikttema

Bruk av og utbygging i strandsona representerer eitt av dei plansaksområda som det knyter seg størst utfordringar til. Presset på strandsona er stort i mange kommunar, og konflikten mellom utbyggings- og næringsinteresser på eine sida, og natur-, miljøvern- og friluftinteresser på den andre skaper mange stader strid.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal i løpet av dei siste åra reist motsegn til fleire kommunale planar knytt til strandsona. Dette omfattar både arealdelen av kommuneplan og reguleringsplanar i form av område- og detaljreguleringar. Strandsoneproblematikk er elles også ein gjengangar i klagesaker etter plan- og bygningslova (pbl).

Med ny plan- og bygningslov (2008) er byggeforbudet i 100-metersbeltet vidareført og stramma inn. Målet er å ivareta allmenne interesser og unngå uheldig bygging langs sjøen. I 100-metersbeltet skal det takast særlig omsyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser; jf. pbl §1-8.

Statlege planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsona langs sjøen vart fastsatt ved kgl.res. 25.03.2011. Retningslinjene utdjuar lovar lova og gir statlege føringar for kommunal og fylkeskommunal planlegging.

Formålet med retningslinjene er å tydeliggjere nasjonal arealpolitikk i 100-metersbeltet langs sjøen; sjå

http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/lover_regler/retningslinjer/2011/differensiert-forvaltning-strandsonen.html?id=636763

Dette opnar for ei sterkare geografisk differensiering. Vernet er strengast i sentrale område der presset på areala er stort. I tråd med dette er det gjennomført ei inndeling av kysten i tre kategoriar. Inndelinga følgjer kommunegrensene. For Møre og Romsdal er bykommunane Ålesund, Molde og Kristiansund plassert i kategori 2, medan resten av kommunane tilhøyrer kategori 3. Ut frå regionale og lokale forhold kan det også opnast for vidare differensiering og tilpassing innanfor kommunen sine grenser.

Dei nye retningslinjene skal sikre at lokal praksis blir i samsvar med nasjonale mål for strandsona, og samstundes medverke til sikring av næringsutvikling i distrikta (jf. kategori 3) gjennom kommunale planer.

Retningslinjene set generelle rammer for kommunen sitt skjøn knytt til utbygging i strandsona. Dette omfattar m.a. bygging av naust. Her blir det m.a. framheva at grunnlaget dette gir for fritidsfiske skal tilleggast vekt, og må vegast opp mot allmenne interesser som gjer seg gjeldande.

Mange kommunar opplever at fleire problemstillingar knytt til naust kan vere vanskeleg å handtere, både i plan og i enkeltsaker. Det kan vere plassering storleik, utforming og innreiing, og ulike tiltak som verkar privatiserande og er til hinder for allmenn ferdsel. Desse elementa har også mykje å seie for landskapsverknaden av naust og naustmiljø.

Juridisk er det også ein vesentleg skilnad mellom ordinære naust og naust som er innreidd eller på annan måte framstår som fritidsbustad. Ordinære naust er uthus i utmark, med ferdsels- og opphaldsrett heilt inn til naustveggen, medan innreidde naust er fritidsbustader som får ei sone med innmark utan ferdselsrett rundt seg.

På bakgrunn av dette har Fylkesmannen i Møre og Romsdal utarbeidd Utkast til råd om naust i kommuneplan og reguleringsplan etter mal frå Fylkesmannen i Hordaland. Utkastet er sendt på høyring til alle kommunane i fylket med høyringsfrist 01.07.2012; jf. FMMR sak 12/3096.

Generelt om naust og naustområde er det m.a her peika på at det i tekstdelen av kommuneplanens arealdel bør gå fram at:

- *Naust er uthus for oppbevaring av båt, båtutstyr og fiskereiskap.*
- *Naustområde er å rekne som utmark. Det skal vere mogeleg for ålmenta å ferdast framfor naust og mellom naust/naustgrupper. Det er ikkje tillate med gjerde/levegg eller andre stengsler i naustområde (jamfør friluftlova § 1a, § 2 og § 13).*
- *Naust skal ikkje omdisponerast til bustad/fritidsbustad.*

Vidare blir det vist til at form og storleik på nausta vil kunne styrast nærare gjennom reguleringsføresegnene:

For å unngå at naust vert nytta som fritidsbustad/bustad er storleik og utforming avgjerande. Fylkesmannen rår til følgjande føresegner for å styre dette: Naust er bygg i ein etasje med bruksareal (BRA) mindre enn 40 m². Eventuelt loftsrom skal ikkje ha måleverdig areal.

- *Mønehøgda (øvrste gesimshøgda for naust med takform utan møne) skal vere under 5 meter frå normalt høgvatn (NGO – nullpunkt landkart) eller terrengnivå under bygning*
- *Vindaugsarealet si dagslysflate skal ikkje overstige 3 prosent av hovudplanet sitt bruksareal (BRA).*
- *Altan/utkraging er ikkje tillate*

Tilbakemelding frå kommunane kan tyde på at råda vil kunne fungere som ei nyttig rettesnor og referanseramme både innanfor og på tvers av kommunegrensene. Vi ser likevel at oppfatningane om meir detaljerte krav knytt til til både plassering, storleik, utforming og bruk av naust vil kunne variere kommunane i mellom.

For at det skal vere enklare å halde råda oppdatert og fleksible for endring, vil gjeldande versjon ligge på Fylkesmannen i Møre og Romsdal si temaside om planlegging. Her ligg det også generelle råd om strandsona i kommuneplanar og reguleringsplanar, og anna aktuelt planstoff.

Sveinung Dimmen
Notat 18.01.2013

FFR Planrapport 2012 **Vedlegg 2**

Om kjøpesenteretablering som konflikttema

Spørsmål knytt til kjøpesenteretablering er eitt av plansaksområda som det knyter seg størst utfordringar til. Dette er gjerne saker som både utfordrar ulike verdiar og interesser, og som skaper stort lokalt engasjement. Private utbyggingsinteresser representerer ofte stor økonomisk makt, og lovnader om nye, lokale arbeidsplassar vil her kunne legge stort press på kommunane. Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FMMR) har dei siste åra hatt fleire slike plansaker til behandling.

Kjøpesenteretablering som motsegn sak

I 2010 hadde FMMR motsegn til 3 planar på bakgrunn av RPB kjøpesenter (av i alt 39 motsegn saker). Dette omfatta kommunane: Volda, Giske og Fræna. Ei av desse sakene (Volda) vart tatt til mekling og seinare oversendt departementet. For dei to andre planane vart motsegna tatt til følgje av kommunen.

I 2011 reiste FMMR motsegn til 6 planar knytt til kjøpesenter/senterstruktur (av i alt 62 motsegn saker). Dette omfatta arealdel av kommuneplan eller reguleringsplan for utbyggingstiltak i kommunane Rauma, Sunndal, Skodje, Ulstein, Ørsta og Ålesund. Tre av desse sakene er ikkje avslutta (Ålesund, Rauma og Skodje). Sakene knytt til Rauma (kommunedelplan for Åndalsnes) og Skodje (reguleringsplan for Digerneset næringsområde) er eksempel på saker med stort konfliktpotensiale. Begge sakene har skapt stort lokalpolitisk engasjement og har fått brei pressdekning. Felles for begge sakene er m.a. diskusjonar knytt til registreringar og vurderingar i form av handels- og trafikkanalysar som del av KU. Etter vår vurdering er det ikkje grunnlag for mekling i desse saken, og vil dersom kommunane står fast på tidlegare vedtak bli direkte oversendt departementet.

Også i 2012 har FMMR reist fleire motsegner på bakgrunn av planar om kjøpesenteretablering. Sjølv om motsegnssaken ikkje er så mange i talet, er dei ofte likevel både komplekse og konfliktfylte. Dei fleste sakene blir likevel løyste før mekling. Ingen nye kjøpesentersaker har såleis vore tema på meklingsmøta i 2012.

Kjøpesenter på Digernes i Skodje kommune som oversendingssak til departementet

Saka om etablering av kjøpesenter på Digerneset i Skodje kommune er i 2012 oversendt Miljøverndepartementet utan mekling. FMMR fremma motsegn til planen da planen var i strid med gjeldande Fylkesdelplan for senterstruktur og Rikspolitiske bestemmelse for kjøpesenter.

Planområdet har ein storleik på om lag 400 dekar og ligg aust for vegkryss (E39/FV661) på Digernes, lokalisert om lag 5 km frå eit areal som i kommuneplanen for Skodje er avsett til sentrumsfunksjonar. Vedtatt reguleringsplan legg til rette for utbygging av området til lager- og logistikkfunksjonar og ulike typar forretningsverksemd. Planutkastet i samband med

offentleg ettersyn legg opp til at totalt 18000 m2 BRA, ekskl. parkeringsareal, kan nyttast til detaljhandel. Seinare i planprosessen er areal for detaljhandel i to rundar redusert, først til 14000 m2 og seinare til 9000 m2.

I høyringssvaret frå Fylkesmannen blir det peika på at reguleringsplanen for Digerneset legg opp til å etablere eit kjøpesenter som har eit volum som langt overstig maksimalgrensa på 3000 m2 i RPB for kjøpesenter. Digerneset ligg utanom det som blir oppfatta som sentrumsareal i Skodje kommune. På bakgrunn av dette blir det reist motsegn til den delen av planen som er i strid med RPB for kjøpesenter, dvs tilrettelegging for detaljhandel utover 3000 m2. Det blir også reist motsegn til § 3.5 i føresegnene til planen når det gjeld definisjonen av plasskrevjande varer. Fylkesmannen vurderte det slik at det ikkje ville vere tenleg med mekling i saka. På bakgrunn av dette vart saka oversendt Miljøverndepartementet for vidare behandling.

Ny rikspolitisk bestemmelse for kjøpesenter

Rikspolitisk bestemmelse for kjøpesenter blei vedtatt ved kongeleg resolusjon 27. juni 2008; sjå <http://www.lovddata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20080627-0742.html> Etter § 3 i bestemmelsen kan kjøpesenter berre etablerast eller utvidast i samsvar med godkjende fylkesplanar eller fylkesdelplanar med retningslinjer for lokalisering av varehandel og andre servicefunksjonar. I område som ikkje er omfatta av slike regionale planar vil kjøpesenter større enn 3000 m² bruksareal ikkje kunne tillast. Av § 5 går det fram at bestemmelsen skal leggjast til grunn for nye planar og ved motstrid gi grunnlag for motsegn.

Målet med den rikspolitiske bestemmelsen om kjøpesenter er å styrke by- og tettstedssentra og legge til rette for miljøvennlige transportvalg, dvs. unngå ei utvikling med byspreiing, auka bilavhengigheit og dårlegare tilgjengeligheit for dei som ikkje disponerer eller ønsker å bruke bil. Det overordna og langsiktige målet er å utvikle berekraftige og robuste by- og tettstadstrukturar som kan medverke til reduserte klimagassutslepp. Bestemmelsen skal bidra til effektiv arealbruk, slik at inngrep i landbruks-, natur- og friluftsområda blir redusert, og at nasjonale målsettingar om jordvern og vern om biologiske mangfald blir følgt opp.

Ny regional delplan for senterstruktur avløyser noverande fylkesdelplan

Fylkesdelplan for senterstruktur [http://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Regional-planlegging/Regionale-delplanar/\(language\)/nno-NO](http://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Regional-planlegging/Regionale-delplanar/(language)/nno-NO) blei vedtatt av Møre og Romsdal fylkesting i 2004 og er seinare godkjend av Miljøverndepartementet. I fylkesdelplanen s. 3 er det gitt følgjande retningslinjer for lokalisering av kjøpesenter:

"Kjøpesenter og andre større nyetableringar og utvidingar innan detaljhandel og sørvis skal lokaliserast innanfor sentrumsareal avgrensa i kommuneplan. Etableringane skal tilpassast tettstaden sin storleik og funksjon.

Handel med plasskrevjande varer bør ligge i eller i utkanten av sentrumsareala. Plasskrevjande varer er bilar og andre motorkøyrety, fritidsbåtar, landbruksmaskinar, trelast og andre større byggevarer, trær og planter i hagesenter.

For å sikre eit godt tilbod av grunnleggjande funksjonar kan det leggjast til rette for mindre etableringar også utanfor tettstadene/grenda."

Fylkesdelplanen gjeld for perioden 2004-2008, men er ikkje erstatta eller vedtatt avslutta, men i samband med Regional planstrategi for Møre og Romsdal 2012 – 2016 er det gjort vedtak om rullering/utarbeiding av ny regional delplan for senterstruktur med oppstart av planarbeidet i 2012; jf. <http://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Regional-planlegging/Regional-planstrategi>

Planstrategien peikar på at arbeidet med den nye regionale delplanen vil henge saman med den samla innsatsen retta mot utvikling av robuste bu-, arbeidsmarknads- og serviceregionar, og der kvalitetar i regionsentra er heilt sentrale med omsyn til å fremje vekst og gjere regionane attraktive. Det blir vidare peika på ulike undersøkingar som dokumenterer samanhengen mellom regionsentra sin kvalitet og attraktiviteten til regionen samla. Det bør derfor vere eit mål å byggje under og auke dei kvalitetane som allereie ligg i tettstadane og regionstrukturen i fylkest. Eksisterande delplan fokuserer i stor grad på kjøpesenteretablering. Revideringa bør ha ei breiare tilnærming.

Noverande plan er utarbeidd med utgangspunkt i mellombelse rikspolitiske retningslinjer om kjøpesenter 1999-2004, og gir oversikt over strukturen av sentrumsdanningar i fylket og avgrensar retten til kjøpesenteretablering/-utvidingar. Slike etableringar skal etter planen berre tillatast i eksisterande kommunesenter, og etter at desse er drøfta og nærare definert gjennom kommuneplan eller i regulering.

Kjøpesenter er i planen definert som detaljhandel utover 3000 kvm samla i enkeltbygningar eller i bygningsstrukturar som er å sjå som ei eining. Unntak knytt til sal av plasskrevjande varer er nærare definert i planen. Etter innføring av nye rikspolitiske bestemmelser om kjøpesenter (RPB), 1.7.2008, er planen praktisert i tråd med desse.

Gjennom eit eige brev frå Fylkesmannen og fylkeskommunen av 29.10.2008 til alle kommunane i fylket, vart det elles gjort nærare orientering om koplinga mellom Fylkesdelplan for senterstruktur og ny RPB for kjøpesenter.

Miljøverndepartementet rettar søkelyset på kjøpesenterproblematikk

Miljøverndepartementet sende i februar 2012 ut ein førespurnad til alle fylkesmannsembeta om ei oppdatert oversikt over plansaker knytt til rikspolitiske bestemmelser for kjøpesenter. Her vart det m.a. peika på følgjande:

Regjeringens hensikt med den rikspolitiske bestemmelsen for kjøpesentre (datert 1.juli 2008) er å oppnå en mer bærekraftig by- og tettstedsutvikling og å begrense klimagassutslippene.

Det er viktig at både kommunene og den private næringen opplever en forutsigbarhet og likebehandling på tvers av administrative grenser. Det kommer mange saker til sentral behandling der det er konflikter om lokalisering av kjøpesentre og der megling lokalt ikke har ført fram. Departementet ønsker en aktiv og mest mulig enhetlig praktisering av forskriften.

...Når det gjelder kjøpesentre, vil Miljøverndepartementet benytte anledningen til å minne om § 5 i forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre. Bestemmelsen legger til grunn at det skal utarbeides regionale planbestemmelser som skal avløse den nasjonale bestemmelsen. Fylkeskommunene er nå i ferd med å utarbeide den første regionale planstrategien etter ny plan- og bygningslov. Det er viktig at fylkesmennene bidrar til at temaet kjøpesenter og senterstruktur kommer på dagsordenen, og at behovet for rullering av kjøpesenterplanene vurderes i forbindelse med det regionale planstrategiarbeidet.. Det er

viktig at alle fylker har en regional planbestemmelse knyttet til kjøpesentre. Regionale planbestemmelser må knyttes til retningslinjer for arealbruk i en regional plan.

I vårt svarbrev til Miljøverndepartementet av 12.03.2012 gjorde vi nærare greie for status og utfordringar knytt til situasjonen i Møre og Romsdal. Avslutningsvis peika vi på nokre av dei utfordringane som knyter seg til praktiseringa av kjøpesenterbestemmelsen. I stikkordsform omfattar dette m.a. spørsmål om:

- definisjon, tolking og praktisk oppfølging knytt til forholdet mellom detaljhandel og plasskrevjande varer
- vurderingar knytt til praktisering/lokal tilpassing av nasjonale og regionale føringar gjennom RPB og vedtatt fylkesdelplan
- mangelfull kopling til overordna (kommune-)plan
- registreringar og verdivurderingar knytt til KU; jf. utarbeiding av handelsanalysar og trafikkanalysar

Framleis utfordringar knytt til kjøpesenteretablering

Koplinga mellom tettstad- og senterstruktur og handels- og næringsutvikling reiser viktige spørsmål både for den regionale og den kommunale planlegginga. Fylkeskommunen har i Regional strategiplan 2012 – 2016 for Møre og Romsdal varsla oppstart av ny regional delplan for senterstruktur i 2012. Saman med rikspolitiske bestemmelsar (RPB) for kjøpesenter vil dette gi viktige rammer og føringar for behandling av kjøpesentersaker.

I Fylkesmannens embetsoppdrag for 2013 blir det peika på at Fylkesmannen skal påsjå at regionale og kommunale planar bygg opp under eit berekraftig utbyggingsmønster med vekt på ei samordna areal- og transportplanlegging og med omsyn til klima. Vidare blir det peika på at Fylkesmannen skal følgje opp RPR for samordna areal- og transportplanlegging i dei ulike delene av landet. Vidare blir det peika på at Fylkesmannen skal sørge for at RPB om kjøpesenter blir følgd opp, delta i regionale planar for handel, service og senterstruktur, og sjå til at desse blir i tråd med nasjonal lokaliseringsspolitikk. Fylkesmannen skal vidare også sjå til at RPB for kjøpesenter blir lagt til grunn for fylkeskommunens og kommunane si behandling av enkeltsaker.

Sveinung Dimmen
Notat 18.01.2013

FFR Planrapport 2012 Vedlegg 3

Om kommunal planlegging

Plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Fylkesmannen har fleire roller og oppgåver innan planlegging etter plan- og bygningslova (pbl). Ei viktig oppgåve i planprosessar er å formidle nasjonal politikk innanfor viktige fagområde, der arealpolitikk og miljøvern, landbruk, helse, oppvekst og samfunnstryggleik står sentralt. Fylkesmannen skal sjå til at nasjonale og regionale omsyn blir ivaretatt i planarbeidet, og elles også sikre at kommunale vedtak i plan- og byggesaker er i samsvar med gjeldande lovverk. Vidare har Fylkesmannen ansvar for behandling av klager på kommunale vedtak i plan- og byggesaker etter lova. Fylkesmannen har og rolle som meklar i plansaker der det ligg føre motsegn.

Overordna ansvar for plansaker er plassert hos embetsleiinga. Hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal har faste hovudsaksbehandlarar ansvar for samordnings- og fagfunksjonar knytt til plansaker på høyring frå kommunane. Aktuelle innspel og merknader frå fagavdelingane hos Fylkesmannen blir spelt inn. Dette dekker eit breitt spekter av tema knytt til Miljøvern, Samfunnstryggleik, Landbruk, Folkehelse, Barn og unge og Universell utforming. For ei kommunevis fordeling av plansaker mellom hovudsaksbehandlarane; sjå <http://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMMR/Plan%20og%20bygg/Arealforvaltning/Planfordeling%20arealseksjonen.pdf?epslanguage=nn>

Høyringssvara frå Fylkesmannen i kommunale plansaker etter plan- og bygningslova, spenner over eit breidt spekter av planfaglege spørsmål og vurderingar. Dette vil m.a. kunne omfatte følgjande aktuelle «sjekkpunkt»:

- Planfaglege merknader; prosess og produkt
- Natur- og miljøvern; landskap, friluftsliv, strandsone, viltinteresser, vegetasjon...
- Landbruk; jordvern, skogbruk, aktivt landbruk...
- Samfunnstryggleik; ROS-analyse...
- Barn og unge; Oppvekstmiljø, leikeplassar, trafikksikring...
- Universell utforming; tilrettelegging, inkludering, deltaking...
- Folkehelse; levekår, nærmiljø...

For meir informasjon om plansaker og plansaksbehandling hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FMMR); sjå hovudmenypunkt *Plan og bygg* under punktet *Arealforvaltning* på <http://www.fylkesmannen.no/More-og-Romsdal/>

Roller og ansvar i planlegging etter plan- og bygningslova

Kommunane har hovudansvaret for planlegging og forvaltning etter plan- og bygningslova. Planansvaret inneber og at kommunane skal ivareta nasjonale og viktige regionale interesser i planlegginga. Eit viktig formål med den kommunale planleggingen er å ivareta kommunens egne mål og utviklingsstrategiar. I tillegg skal den kommunale

planlegginga ivareta nasjonale og regionale mål og legge til rette for gjennomføring av regional, statleg og privat virksemd. Også regionale og statlege styresmakter er tillagt viktige oppgåver i lova.

Det er utarbeidd omfattande informasjon og rettleiing til den nye plan- og bygningslova. Behovet for løpande oppdatering er stor. På nettportalen www.planlegging.no ligg m.a. ulike typar rettleiarar, rundskriv, loverk, forskrifter m.v. Nasjonale rammer og retningslinjer legg viktige føringar for den praktiske planlegginga på regionalt og kommunalt nivå; jf. m.a. her Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging vedtatt ved kgl.res. 24. juni 2011 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2011/nasjonale-forventninger.html?id=649923> Det er likevel stor variasjon i kva som er hovedutfordringane både regionalt og lokalt. Ei viktig oppgåve her vil vere å finne lokalt og regionalt tilpassa løysingar innafor overordna nasjonale rammer. Regionale styresmakter skal rettleie kommunane, vere høringsinstans, og vil også kunne fremje motsegn mot planar som ikkje i tilstrekkeleg grad tek overordna nasjonale og regionale omsyn.

Kommunen er planstyresmakt

Alle kommunar er etter ny plan- og bygningslov (pbl 2008) pålagt å utarbeide ein kommunal planstrategi i kvar kommunestyreperiode, og seinest eitt år etter konstituering av nytt kommunestyret, jf. pbl § 10–1. På grunnlag av planstrategien skal kommunen etter behov ta opp arbeid med ein samla kommuneplan, kommunedelplaner for enkelte sektorer eller tema, og arealplaner i form av kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner. For meir om kommunal planstrategi; sjå

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2011/kommunal-planstrategi.html?id=652436>

Alle kommunar skal ha ein kommuneplan. Ein samla kommuneplan består av ein samfunnsdel med handlingsdel og ein arealdel. Kommuneplanen skal brukast strategisk som ein oversiktsplan. Kommuneplanen skal vere kommunens overordna styringsdokument og vil kunne omfatte alle viktige mål og oppgåver i kommunen. Dette kan kan omfatte mål og oppgåver innan næringsutvikling og ressursforvaltning, bustadtilbod og bumiljø, folkehelse og sosiale tjenester, vern av natur- og kulturmiljø, utdanning, kultur, idrett og friluftsliv, samferdsel, energiforsyning og samfunnstryggleik. For meir om planlegging etter plan- og bygningslova (pbl 2008) og om kommuneplanlegging; sjå

http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/tema/planlegging_plan-og_bygningsloven/planveiledere.html?id=534064

Arealplanlegging

Som del av kommuneplanen (kommuneplanens arealdel) skal kommunen utarbeide ein samla arealplan, jf. pbl § 11–1. Planen skal vise samanhengen mellom samfunnsutviklinga i samfunnsdelen og kva ulike utslag og behov dette gir for arealbruken, og korleis areala samla sett bør disponerast for å løyse oppgåver og behov som skal avklarast i samfunnsdelen; jf. formål og hensyn i pbl § 1–1 og § 3–1. Ein samla arealplan er grunnleggande for å sikre ei planmessig og forsvarleg arealutnytting.

Kommuneplanens arealdel skal vise hovudtrekka i bruk og vern av arealressursane, og kva viktige omsyn som må ivaretakast ved disponering av areala. Arealdelen er eit verktøy til å

gjennomføre samfunnsdelen. Ein arealdel omfatter arealkart, bestemmelsar og ein planbeskrivelse med konsekvensutgreiing, jf. pbl § 4–2.

Kommuneplanens arealdel gir viktige føringar for utarbeiding av meir detaljerte fysiske detaljplanar. Reguleringsplan er et arealplankart med tilhøyrande bestemmelsar som fastlegg bruk, fleirbruk og vern i bestemte område, og som gir grunnlag for avklaring av kva bygge- og anleggstiltak som kan gjennomførast i planområdet. Utgangspunktet er at det er eit kommunalt ansvar å sørge for å utarbeide reguleringsplanar der dette er bestemt i kommuneplanens arealdel, jf.pbl § 11–9, og der det elles er behov for å sikre forsvarleg planavklaring og gjennomføring av tiltak.

Reguleringsplan kan utarbeidast som ei områderegulering for fleire eigedomar eller for eit større område, eller som ein detaljert reguleringsplan for enkelttiltak og enkelteigedomar. Formål og verkemiddel er i hovudsak like for detaljregulering og områderegulering. Detaljregulering er ein plan for bruk og vern av mindre område, og for utforming, bruk og vern av bygningar, uterom og anlegg. Detaljregulering blir nytta for å følge opp og konkretisere overordna arealdisponering i kommuneplanens arealdel eller områderegulering.

Alle kan fremme forslag til detaljregulering. Dette vil kunne omfatte både private og offentlige tiltakshavarar, dvs. enkeltpersonar, foretak, organisasjonar, ulike typar myndighetsorgan mv. Kommunen kan også sjølv foreta ei detaljregulering. Lova stiller krav om at private reguleringsplanar skal utarbeidast av fagkyndige for å sikre ein kvalitativ standard på planane. Kommunane skal etter pbl § 3–2 ha tilgang til nødvendig planfageig kompetanse for utarbeiding av eigne planforslag.

Om bruk av Naturmangfaldlova og Plan- og bygningslova i plansaker

Naturmangfaldlova (av 1. juli 2009) set sterkare krav til vurderingar av tema som biologisk mangfald ved sakshandsaming etter plan- og bygningslova. Lova inneheld blant anna sentrale prinsipp: kunnskapsgrunnlaget og miljørettslege prinsipp, som forvaltingslova skal leggst til grunn for all utøving av myndigheit. Kommunen skal sørge for at vurderingar etter desse prinsippa i naturmangfaldlova kjem tydeleg fram i saksutgreiinga i alle saker (naturmangfaldlovas §§ 7-12).

Både naturmangfaldlova og plan- og bygningslova stiller særskilte krav til saksbehandling, dokumentasjon og vurdering av planar og tiltak etter plan- og bygningslova. Plan- og bygningslovas krav er tematisk meir generelle og omfattar miljø og samfunn, medan krava etter naturmangfaldslova er knytt til økosystem, naturtypar og artar (naturmangfold). Krava i naturmangfaldlova må sjåast i samheng med krav som følger av plan- og bygningslova.

Naturmangfoldlova kapittel II omfattar alle saker der det blir fatta vedtak etter plan- og bygningslova som berører naturmangfald. Dette omfattar både regionale planar, kommuneplanar, reguleringsplanar og enkeltsaker. Naturmangfaldlova skal også leggst til grunn i arbeidet med regionale og kommunale planstrategiar.

Det er i utgangspunktet planmyndigheten som har ansvar for at omsynet til naturmangfald og krava i naturmangfaldlova kapittel II blir ivaretatt i planutforming og planbehandling. Det

inneber blant anna at data og dokumentasjon om økosystem, naturtypar og artar, mulige verknader av planen på naturmangfaldet, alternativ lokalisering, samla belastning og avbøtande tiltak, i nødvendig grad bør inngå tidleg i planarbeidet.

Fylkesmannen vil framheve følgjande når det gjeld kommunane sitt ansvar for reguleringsplanar og konsekvensutgreiingar:

Reguleringsplanar

Kommunen skal spele ei aktiv rolle i plansakshandsaminga, og bidra til at planen sikrar gode løysingar, og ikkje får (utilsikta) uheldige verknader utanfor planområdet. Det er kommunen som først og fremst skal sjå til at planen er heilskapleg utforma i harmoni med omgjevnadene.

Kommunen skal kvalitetssikre planene før utlegging til offentlig ettersyn. Dette inneber at kommunen skal sjå til at planen:

- er juridisk haldbar, dvs. at:
  - planen er i tråd med plan- og bygningslova, naturmangfaldlova og anna relevant lovverk
  - det er samsvar mellom plankart og føresegner
  - er godt opplyst (utfyllande planomtale) og at vurderingar etter naturmangfaldlovas §§ 7- 12 kjem tydeleg fram i alle saker
  - er tilstrekkeleg detaljert for å ivareta alle relevante omsyn og interesser
  - har god teknisk standard

Kommunen skal sjå til at planframlegget ikkje bryt med nasjonale føringar for arealpolitikken.

Konsekvensutgreiingar (KU)

Etter KU-forskrifta er kommunen ansvarleg styresmakt for kommune(del)plan og reguleringsplan (som ikkje krev løyve etter sektorlov). I denne rolla skal kommunen fastsetje utgreiingsprogrammet. Det er avgjerande at kommunen også her spelar ei aktiv rolle for å sikre at planprogrammet vert formulert på ein slik måte at alle relevante utgreiingstema vert utgreidd på ein god måte. For tema naturmangfald må behov for ytterlegare kartleggingar vurderast og eventuelt feltarbeid tilpassast sesong/tid på året for det aktuelle art og naturtypen.

For meir om bruk av Naturmangfaldslova og Plan- og bygningslova i plansaker; sjå http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/andre/brev/utvalgte_brev/2011/naturmangfoldloven-og-plan--og-bygningsl.html?id=660338

Nye utfordringar for kommunal planlegging

Arbeidet med implementering av ny Plan- og bygningslov (PBL 2008) viser m.a. at regional og kommunal planlegging står overfor både nye styringsutfordringar, betydeleg kompleksitet og fleire motsetningsfylte dilemmaer.

Kort oppsummert vil viktige mål og utfordringar vere knytt til at den kommunale planlegginga skal:

- vere eit verktøy for politisk styring
- sørge for heilskapleg samordning

- bygge på kunnskap
- sikre informasjon, openheit og deltaking
- sikre berekraftig utvikling

Dette stiller krav om samordning og styring både på tvers av sektorar og forvaltningsnivå, og mellom det offentlege og det sivile samfunn. Frå ulike hald er det også reist spørsmål om i kva grad dagens kommunestruktur er eigna til å handtere oppgåver med stadig større kompleksitet og omfang. Kommunestrukturen og det kommunale sjølvstyret blir også utfordra av endringane i synet på statleg styring knytt til både omfang og form. Dette omfattar overgang frå hierarkisk styring til auka bruk av marknadsstyring og partnerskap mellom offentleg og privat sektor.

Eit viktig prinsipp i den nye plan- og bygningslova (pbl 2008) er ei sterkare kopling mellom samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplanen. Samfunnsdelen vil med utgangspunkt i den kommunale planstrategien gi overordna mål og føringar for utvikling av kommunen som samfunn og organisasjon. Dette dannar utgangspunkt for arealdelen som i neste omgang gir retning og rammer for den vidare fysiske detaljplanlegginga gjennom område- eller detaljregulering.

Kommuneplanen vil også etter behov gi grunnlag for utarbeiding av kommunedelplanar for bestemte område, tema eller verksemdsområde i kommunen. Kommuneplanarbeidet heng også tett saman med andre planprosessar, styringssystem og rapporteringsverktøy i kommunen. Utfordringa for mange kommunar er å utvikle kommuneplansystemet til eit integrert og heilskapleg styringverktøy for administrative og politiske vurderingar og prioriteringar. Arbeidet med den kommunale planstrategien vil her kunne inngå som eit viktig grep.

Regional og kommunal planstrategi er innført som nye verktøy i plan- og bygningslova (pbl 2008). I samsvar med pbl § 10-1 skal er kommunane pålagt å utarbeide ein kommunal planstrategi i kvar kommunestyreperiode, og seinest eitt år etter konstituering av nytt kommunestyret. Formålet er å klargjere kva planoppgåver kommunen bør starte opp eller vidareføre for å legge til rette for ei ønska utvikling i kommunen

Viktige føringar for arbeidet med regional og kommunal planstrategi er forankra i Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging, vedtatt av regjeringa 24.06.2011 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2011/nasjonale-forventninger-til-regional-og-.html?id=649923>

Gjennom arbeidet med kommunale planstrategiar ser vi også at kommunane i sterkare grad har retta søkelyset mot ei meir systematisk, tverrsektoriell og langsiktig planleggingstenking. Dette ser vi m.a. i forhold til folkehelse og levekår. Med den nye Folkehelselova og med Samhandlingsreforma har kommunane m.a. fått eit større ansvar knytt til forebyggjande folkehelsearbeid. Folkehelse og levekår vil slik kunne løftast opp og inngå som eit gjennomgåande perspektiv i den kommunale planlegginga.